

DIASZPÓRAINTERJÚK

A magyar diaszpóra intézményesülésének és anyaországi kapcsolatainak mélyebb megismerése érdekében felkerestem és mélyinterjúkat készítettem azokkal a szervezeti vezetőkkel, akik a helyi, lokális szinten végzett közösségépítő tevékenységeik mellett jelentős szerepet vállalnak a magyar diaszpóra regionális, országhatárokon átívelő kapcsolathálójának kialakításában, a nagyobb ernyőszervezetek irányításában, valamint az anyaországi vezetőkkel meglévő kapcsolatok fenntartásában. A velük folytatott beszélgetések fényt derítenek a területenként eltérő önszerveződési folyamatok sokrétűségére, a közösségi élet régi és új kihívásaira és lehetőségeire, valamint a magyarországi támogatások fogadtatására. Jelen rovatban ezeknek a beszélgetéseknek a feldolgozott szövegeit közöljük az egymást követő lapszámokban. A mélyinterjúk elkészítésével a magyar diaszpóra szervezeti életének értelmező megértése és bemutatása volt a célom: a diaszpóra intézményesülésének emberi mivolta után kutattam, a jelentések nyomába szegődve.

Az előző lapszámokban megjelent interjúszövegek:

Lendvai-Lintner Imre: *„...a diaszpórában működő szervezetek legtöbbjét cserkészek alapították”*

Ludányi András: *„Úgy éreztük, hogy a magyar emigráns szervezetek vezetői Amerikában a múltban élnek, és ellentétes politikai céljaikkal szétforgácsolják a közösségeinket. Elhatároztuk, hogy ezen mi változtatni fogunk”*

*Gazsó Dániel
szerkesztő*

*„A VENEZUELÁBA KIVÁNDOROLT MAGYAROK
UNOKÁI ÉS DÉDUNOKÁI
EGYRE JOBBAN KERESIK A GYÖKEREIKET” –*

**KUNCKELNÉ FÉNYES ILDIKÓVAL
GAZSÓ DÁNIEL BESZÉLGET**

Kunckelné Fényes Ildikó családjával 1945-ben vándorolt el Magyarországról, először Bajorországba, majd onnan a tengerentúlra, Venezuelába. A karibi országban édesapja, majd később ő maga is meghatározó szerepet töltött be a helyi magyar közösségek szervezeti életében. Elnökletével jött létre 1990-ben a Venezuelai Magyar Szervezetek Koordinációs Bizottsága, majd 2004-ben a Latin-Amerikai Magyar Országos Szervezetek Szövetsége (LAMOSZSZ), mely ernyőszervezeteknek azóta is a vezetője. A 2011-ben megalakult Magyar Diaszpóra Tanács fennállása óta ő a latin-amerikai tagszervezetek regionális elnöke. Beszélgetésünk során a latin világba érkező magyar emigrációs hullámok fogadtatásáról, beilleszkedéséről, a szétszórtan élő magyar közösségek diaszpórikus kapcsolathálóinak kialakításáról, valamint anyaországhoz való viszonyulásairól kérdeztem őt.

Gazsó Dániel: Miért menekültek el Budapestről?

Kunckelné Fényes Ildikó: Ahogy jöttek be keletről az oroszok, mi úgy mentünk ki az országból nyugat felé a húgommal és a szüleimmel együtt. Amikor Budapest elesett '45-ben, mi már Sopron környékén jártunk. [...] Mindehhez tudni kell, hogy az én szüleim egyszer már átélték a kommunizmust '19-ben. Nagyapám korábban a Nemzeti Bank igazgatója volt, így kiadták rá az elfogatási parancsot. Édesapám tizennyolc évesen mindig mellette volt. Nagyapám egyszer adott neki egy fegyvert, és azt mondta: „*ha elfognak, főbe lösz.*” Érthető, hogy apám egész életében gyűlölte a kommunizmust.

GD: Mi volt az úti céljuk? Már akkor elhatározták, hogy a tengerentúlra, Venezuelába fognak menni?

KFI: Nem volt úti célunk. Nyugatra akartunk kerülni, messze az oroszoktól, amilyen gyorsan csak lehetett. [...] Apám azt mondta, hogy addig megyünk a kocsival, ameddig van benne benzin. Kiszámolta, hogy ez mekkora távolságra elegendő, aztán körzővel rajzolt egy kört a térképen, hogy lássa, meddig juthatunk. A körön belül kiválasztott egy kis falut a bajorországi Alpokban, Wallerfinget, ahová véletlenségből sem eshet bomba. Ott vártuk ki a világháború végét. Onnan aztán áthelyeztek minket Landshutba, ahol valami borzalmas éhínség és nyomor fogadott bennünket. Apám ezért úgy döntött, tovább megyünk: akárhova, csak el onnan. Le is adta a menekültjogi kérelmet Ausztráliától kezdve Argentínán át az Egyesült Államokig mindenhova. Végül Venezuela volt az első ország, amely befogadott minket. Mivel az Egyesült Államok részére Magyarország *ex-enemy* volt, csak hét év múltán engedett be menekülteket. Hét év után meg is kaptuk az amerikai beutazóvízumot, de addigra már letelepedtünk Venezuelában. [...] Semmit sem tudtunk arról az országról, olyannyira nem, hogy apám, amikor megkaptuk a beutazási engedélyt, elment a landshuti könyvtárba, hogy utánaolvasson egy keveset. [...] A menekülteket szállító katonai hajó Bremerhavenből indult Venezuelába. Érvényes úti okmányaink akkor már nem voltak, mert a magyar állam mindenkit kitagadott, aki egy bizonyos dátumig nem tért haza, ezért mi nemzetközi menekültútlelletel utaztunk, és '47 decemberében érkeztünk meg.

GD: Milyen volt a fogadtatásuk a karibi országban?

KFI: Bizony nem úgy fogadtak minket, mint a most Európába özönlő muzulmán tömegeket. Már a menekülttáborokban venezuelai ügynökök jártak körbe, és kérdezték az embereket: „Önnek mi a foglalkozása? Mérnök? Ja, az kell. Jöhet... Maga ügyvéd? Az nem kell, van elég... Maga mi? Földműves? Az jöhet” – és így tovább. A kiválasztottaknak egy szigorú egészségügyi vizsgálaton kellett átesniük. Az én nagynénikémet például azért nem engedték be az országba, mert tuberkulózisa volt. Azt mondták neki: „Majd ha meggyógyul, jöhet” – és úgy is lett. Három évre rá – amikor meggyógyult – engedték csak be, és akkor is azért, mert a férje mérnök volt, és az kellett. [...] Amikor megkaptuk a bevándorlási engedélyt, apámnak azt ígérték, hogy dolgozhat majd mérnökként, meg tanárként is, segítenek a gyerekeknek iskolát találni, stb. Ehhez képest, miután megérkeztünk, egy isten háta mögötti táborba kerültünk, El Trompillóba, ahol alumíniumvaskókban laktunk összezsúfolva, rongyfüggönyökkel elválasztott kis helyiségekben. [...] Apámnak végül sikerült eladnia ezt-azt, így tudtunk elmenni Caracasba. Ott megint egy menekülttáborba kerültünk, ahol még fürdőlehetőség sem volt, amolyan tehénitató-szerűségekben lehetett csak mosdani.

Egy idő után közölték velünk: „*Jönnek újabb menekültek, menjenek innen*” – és mindenkit kiraktak a táborból. Apám egy nyomornegyedben talált lakást. Négyen laktunk egy szobában, és a koffereinken aludtunk. Ágy nem volt, de nem is lett volna rá hely. [...] Apám – aki beszélt angolul és németül – végül egy angol úriembertől kapott munkát. Egy moziban lámpával dirigálta az embereket az ülőhelyükre. Édesanyám ugyanott lett pénztáros.

GD: Mennyi időnek kellett eltelnie ahhoz, hogy az édesapja, aki Magyarországon egyetemi tanár volt, Venezuelában is a képzettségének megfelelő állást kapjon?

KFI: Tíz év kellett hozzá, csak az '50-es években sikerült megfelelő életkörülményeket teremteniük részünkre.

GD: Mikor és hogyan kerültek kapcsolatba a Venezuelában élő magyar közösséggel?

KFI: Előttünk nem élt ott nagyszámú magyar közösség. Ellentétben az egész déli féltekével, ahová már a XIX. századtól érkeztek magyar bevándorlók, Venezuelába magyarok nagyobb számban csak a második világháború után mentek, a '40-es évek második felében és az '50-es években. Persze nem csak a magyarok jöttek ebben az időben: volt ott minden, ukrán, orosz, lengyel, német, olasz stb. Ezek a menekülttáborokban összeismerkedtek, majd hozzánk hasonlóan mindenféle nyomortelepre beköltöztek, ahol együtt éltek. Nem volt sok lehetőség, így a bevándorlók egymásra voltak utalva. [...] Ezek közül a közép-európai közösségek közül Venezuelában a magyar volt talán a legerősebb. A lengyelek annyit veszekedtek egymással, hogy sohasem bírtak talpra állni, pedig pont annyian voltak, mint mi. Mi is veszekedtünk, de a fontosabb magyar ügyekben összetartottunk. [...] Ezek a kisebb közösségek természetesen eltörpülnek a Latin-Amerika-szerte legnagyobb olasz, portugál és spanyol kolóniák mellett. [...] Pontos létszámukat nehéz lenne megállapítani, mert Latin-Amerikában nemzetiségekre vonatkozó népszámlálási adatok nincsenek, vagy ahol vannak, ott nagyon hiányosak. [...] Többen is próbálták már összeírni a magyarok kataszterét Latin-Amerikában, de pontos számot senki sem tudott mondani. A São Pauló-i magyarok például megállapították, hogy az erdélyi származású magyarok Brazíliában románként lettek regisztrálva. A többi országban is, bármilyen erre vonatkozó számot lát, az többé-kevésbé hasra csapással született. [...] Venezuelában mi is próbáltuk összeírni a magyarság kataszterét. Megközelítőleg 3500 ember adatait ismerjük, és ebből tudhatjuk, hol születtek, kik a szüleik, tudnak-e magyarul, stb.

GD: Visszatérve a Venezuelában való letelepedésük történetéhez, érkezésükkor ön és a húga még kiskorúak voltak: hol folytatták a tanulmányaikat, hova jártak iskolába?

KFI: Apámnak sikerült minket beíratni az egyik legjobb leányiskolába, amit ferences rendi nővérek vezettek. Szerencsénk volt, mert még a menekülés folyamán apám barátságot kötött egy magas rangú katolikus pappal, aki, amikor meghallotta, hogy Venezuelába megyünk, írt egy ajánlólevelet latinul, mondván, hogy ott sok katolikus van, a spanyol nyelv miatt meg bizonyára értik majd a latin szöveget. Apám ezzel az ajánlólevéllel elment a ferences rendi iskolába, és odaadta a főnövérnek. Nem volt pénzünk a tandíjra, de apám olyan jó benyomást tett erre a nővérrre, hogy felvettek minket: „*A professzor úr majd fizet, amikor tud*” – mondták neki. Apám révén idővel több magyar lányt is felvettek ebbe az iskolába. Ott tartottuk a magyar miséket és az első Szent István-napi ünnepséget is, talán 1950-ben, nem emlékszem pontosan. Azon felléptek a magyar fiatalok, szavaltak, énekeltek. Az egészet az apám szervezte. [...] Ez az iskola lett a magyarok első találkozóhelye Caracasban. Az iskolában tartott misék után mindig ottmaradtak a magyarok beszélgetni egymással.

GD: Hogyan indult be a magyar szervezeti élet Venezuelában?

KFI: Az első szervezetet a cserkészek hozták létre. A cserkésztestek egy garázsban kezdtek el összejönni, és oda hozták a gyerekeket. [...] Az első formális szervezet Venezuelában a Magyar Harcosok Bajtársi Közossége [MHBK, a magyar emigráns tiszték által Ausztriában, 1949-ben alapított, katonai jelleggel felépített ernyőszervezet] volt, mely lényegesen átalakult ugyan, de jelenleg is működik. Nekik Latin-Amerika-szerte minden nagyobb magyarlakta településen volt szervezetük: Brazíliában, São Paulóban; Argentínában, Buenos Airesben stb.

GD: Az 1956-os forradalmat követő magyar emigrációs hullámmal megközelítőleg hányan érkeztek Venezuelába, és milyen hatással voltak az ott élő magyarok szervezeti életére?

KFI: Kevesen jöttek, körülbelül 1000–1500 fő. Egész Latin-Amerikába kevesen érkeztek a második világháborút követő kivándorlások után. Mindenki tárt karokkal fogadta őket, de többségük nem ide, hanem továbbra is az Egyesült Államokba akart menni. Ez az oka annak, hogy míg Nyugat-Európában, Észak-Amerikában és Ausztráliában a magyar szervezetek jelenlegi vezetői majdnem mind ötvenhatosok, addig Latin-Amerikában a második világháború után kivándoroltak, illetve azok leszármazottai állnak általában a szervezetek élén.

GD: A caracasi ferences rendi leányiskolában tartott, korábban említett magyar miséken megközelítőleg hányan vettek részt?

KFI: 40–50 ember, a kis kápolna megtelt. Aztán később, a Magyar Ház fénykorában több száz fős rendezvényeink is voltak.

GD: Mikor és hogyan jött létre a Magyar Ház Caracasban?

KFI: A Magyar Harcosok Bajtársi Közössége hozta létre. Eldöntötték, hogy ki kellene bérelni egy helyiséget, ahol a magyarok tudnak egymással találkozni. Ez '56-ban volt, de még a szabadságharc előtt. Összejövetelek természetesen voltak korábban is, és nemcsak a mi iskolánkban: a protestánsok is tartottak bibliaórákat, meg a cserkészet is beindult már addigra. Az első Magyar Házat azonban 1956-ban hozták létre. Az a tizenkét MHBK-tag alapította, akiket úgy emlegettek: a tizenkét apostol. Ennek történetét én akkor kezdtem el összeírni, amikor Göncz Árpád eljött látogatóba Venezuelába [1991 decemberében]. Egy beszámolót készítettem neki a venezuelai magyarokról. Nagy utánajárással kiderítettem, hogy valójában nem is tizenketten voltak az alapítók, hanem tizenhárman, ugyanis volt köztük egy testvérpár, a Muraközy testvérek, akik megosztották egymás között az egy főre jutó költségeket. [...] A lényeg az, hogy az alapítók közös erőből kibéreltek egy ingatlant, ahol a Magyar Ház – melynek később én is voltam az alelnöke – megkezdte működését. [...] Igyekeztek oda összpontosítani a magyar szervezeti életet. Odaköltözött a cserkészet, majd a katolikusok, később pedig a katolikus nőegylet is oda helyezte a szék-helyét.

GD: Ezeknek a Venezuelában működő magyar szervezeteknek az összefogására jött létre a Venezuelai Magyar Szervezetek Koordinációs Bizottsága az ön elnöklésével?

KFI: Igen, de az jóval később volt, 1990-ben. Előtte, ha valami olyasmi történt, ami minden magyart megmozgatott, a különböző szervezetek vezetői összeültek, és létrehoztak egy ad hoc bizottságot az adott ügy érdekében. 1990 januárjában is egy ilyen jellegű összejövetelt szerveztek, melynek célja az erdélyi magyarság megsegítése volt. Tizenöt szervezet vett rajta részt. Ezen az ülésen a Magyar Ház részvénytársaság elnöke azt mondta: „*Gyerekek, ez marhaság! Mindig nulláról indulunk. A lezárt ügyeink dokumentációi is elvesznek így, mindig kidobjuk őket, amint az ügy lezárul, aztán kezdhetjük az egészet előlről. Miért nem alapítunk egy szervezetet, ami központi és állandó?*” Ebből az ötletből született a Koordinációs Bizottság, melynek nem volt beleszólása a tagszervezetek működésébe: mi nem dirigáltunk senkinek, hanem az Argentínai Magyar Intézmények Szövetségéhez (AMISZ) – ami vagy húsz szervezetet fogott össze – hasonlóan nekünk is csak koordinációs feladataink voltak.

Évente tartottunk közgyűlést, amire az összes szervezetet meghívtuk, és megbeszéltük egymás között a következő év eseményeit. Próbáltuk úgy elrendezni a programokat, hogy azok ne fedjék egymást.

GD: Mikor volt a legegzőbb a magyar szervezeti élet Venezuelában?

KFI: A '70-es években. Akkor már az emberek általában jól éltek. Így saját erőből fenn tudtuk tartani a szervezeteinket. Jellemző, hogy Venezuelában a segélyegylet viszonylag gyorsan meg is szűnt: a magyarok olyan jó helyzetben voltak, hogy nem volt rá szükség. Ezzel szemben Argentínában és Brazíliában, São Paulóban a Segélyegylet, ha nem is eredeti funkciója szerint, de még most is működik. A caracasi Magyar Házban bálokat, összejöveteleket, szüreti mulatságokat, kulturális eseményeket, vásárokat rendeztünk. Egy mindennapos magyar óvoda és a cserkészlet is ott működött. A '70-es évek után már olyan jól ment a magyaroknak, hogy inkább elitklubokba jártak, ahol volt teniszpálya, medence. A Magyar Ház továbbra is működött, de tevékenysége inkább a magyarsággal kapcsolatos eseményekre szűkült: a nemzeti ünnepek megtartására, a cserkészlet működtetésére, stb. [...] A '80-as évek vége felé már alig tudtuk fenntartani a szervezeti életet. Ez a többi latin-amerikai országban is így volt. A Magyar Házakat kiadtuk – esküvőket, elsőáldozásokat, diplomaünnepségeket tartottak bennük –, hogy elő tudjuk teremteni a szükséges gazdasági alapokat a működtetésükhöz.

GD: Mikor sikerült visszafordítani ezt a folyamatot? Hogyan tudták újra fellendíteni a magyar közösségi életet Venezuelában?

KFI: A magyar élet mindenhol most éli reneszánszát, részben a magyar kormány támogatásának köszönhetően, ami nagyon nagy fellendülést hozott. [...] Venezuelában a közösségi életnek ezt az új lendületét az országban egyre kielezettebbé vált krízishelyzet törte meg, ami miatt sokan elmentek. [...] Ez a reneszánsz nemcsak a magyarországi támogatásoknak köszönhető, hanem egy nagyon érdekes jelenségnek, mely világszerte tapasztalható. Megfigyeltem, hogy a legtöbb helyen a harmad- és negyedgenerációs leszármazottak aktívabban részt vesznek a közösségi életben, mint a másodgenerációsok. A Venezuelába kivándorolt magyarok unokái és dédunokái egyre jobban keresik a gyökereiket.

GD: A kivándorlók leszármazottainak magyar gyökerekhez való kötődésében tapasztalható generációs különbségek egy nagyon izgalmas téma. Különösen érdekel, hogy a magyar diaszpóraszervezetek újjászületésében milyen szerepe van az anyaországi támogatásoknak. Most azonban, még mielőtt a jelenkori magyar diaszpórapolitikára és annak Latin-Amerikában tapasztalható hatásaira fókuszálnánk, beszéljünk a diaszpóraszervezetek regionális és globális kapcsolatairól, melyek

megalapozták a 2011-ben megalakult Magyar Diaszpóra Tanács működési struktúráját is. Mikor és hogyan kerültek kapcsolatba a venezuelai magyar szervezetek más országok magyar szervezeteivel?

KFI: Én Magyarországon, rögtön a rendszerváltás után, a Magyarok Világszövetségének összejövetelein szembesültem először azzal, hogy kik, hányan és hol élnek magyarok a világban. Persze korábban is értesültünk róla, olvastuk az újságokban, hogy Melbourneben, meg Kanadában is vannak magyarok – egy calgaryi magyar kislánnyal leveleztem is –, de szervezeti szinten nem voltunk egymással kapcsolatban. [...] A Magyarok Világszövetségének a sok negatívum mellett az volt a pozitívuma, hogy annak keretében megismerhették egymást a világ magyarságának szervezeti vezetői. [...] Ez a kapcsolatfelvétel kezdetben nagyon zűrösen alakult. Például volt egy helyes néni, aki azt mondta, hogy ő a dániai magyarok képviselője. Már több éve járt az ülésekre, mindenki ismerte őt, kivéve az a később csatlakozott szakállas fiatalember, aki a koppenhágai Magyar Ház képviselőjeként jelent meg. Ekkor kiderült, hogy a néni hivatalosan senkit sem képviselt, csak saját magát, meg egy pár ismerőst valami kis szigetről. Emlékszem arra is, amikor először jött ülésre Fényes Mária, a *Kaliforniai Magyarság* című hetilap főszerkesztője, és megkérdezte tőlem: „*Te, az ott kicsoda?*” – én meg mondtam neki, hogy ennek, meg annak az amerikai magyar rádióknak a képviselője –, erre Mária: „*De hiszen az a rádió már tíz éve nem működik!*” Sok ilyen eset volt, ami mutatja, hogy mennyire nem ismerte egymást a magyarság akkoriban.

GD: A Magyarok Világszövetsége (MVSZ) mennyiben járult hozzá a magyar diaszpóra későbbi, regionális és kontinentális szinten működő ernyőszerkezeti struktúrájának a kialakításához?

KFI: Ez a regionális szintű szerveződés, tehát annak gondolata, hogy több ország magyar szervezetei fogjanak össze, a Magyarok Világszövetségének keretében alakult ki. Ennek elsődleges kezdeményezője a Nyugati Régió elnöke, Jakabffy Ernő volt Svédországból. Az ő ideája volt, hogy kontinensenként legyen egy elnökségi tag. Ehhez persze először az országos tanácsok megszervezésére volt szükség, melyeket az elnökség koordinál, és így a célkitűzéseinket regionális szinten tudjuk megfogalmazni. Miután Jakabffy Ernő ezt a struktúrát felvázolta, minden országban elkezdődött az átalakítás, összeszerveződés. Latin-Amerikában akkor már létezett az Argentínai Magyar Intézmények Szövetsége, a Venezuelai Magyar Szervezetek Koordinációs Bizottsága, a São Pauló-i Magyar Ház, mely a braziliai szervezeteket egyesítette. Mi ezeket rögtön átkereszteltük az MVSZ országos tanácsaivá. Ez lényegi változást nem jelentett a működésükben, de segített összekapcsolni őket, mert így mindegyik képviselője országos elnökként részt vehetett az MVSZ ülésein.

Ekkor kezdett el komolyan működni az a kapcsolatrendszer, ami a mai napig fennáll. Ez lett az alapja a Latin-Amerikai Magyar Országos Szervezetek Szövetségének is.

GD: A Latin-Amerikai Magyar Országos Szervezetek Szövetségét (LAMOSZSZ) – szintén az ön elnökletével – 2004-ben hozták létre. Mi volt az oka a különálló ernyőszervezet megalakulásának?

KFI: Kiléptünk az MVSZ-ből. Ez indokolta a saját ernyőszervezetünk megalapítását, de nemcsak mi szálltunk ki, hanem tulajdonképen az egész Nyugati Régió: az európaiak, az amerikaiak, a kanadaiak, mindenki.

GD: Miért léptek ki a Magyarok Világszövetségéből a diaszpóraszervezetek a 2000-es évek elején?

KFI: Nem bírtuk elviselni Patrubány önkényuralmát [Patrubány Miklós 2000-től a Magyarok Világszövetségének elnöke]. Azt is meg tudom mondani, hogy mi volt a kilépésünk konkrét oka. Akkor tartották a népszavazást arról, hogy Magyarország belépjen-e az Európai Unióba, vagy sem. Patrubány tudta, hogy a Nyugati Régiónak a nagyobbik része a csatlakozás mellett áll, és ezért nem hívta össze az elnökséget. Azt ígérték, hogy telefonon felkeresnek majd minket, hogy elmondhassuk a véleményünket. Én egész nap ott ültem a telefon mellett, de nem hívott senki. A legtöbbszörrel ez történt, mert Patrubányék ellenezték a csatlakozást, és nem tűrték az ellenvéleményt.

GD: A Magyarok Világszövetségének vezetősége miért nem akarta, hogy Magyarország csatlakozzon az Európai Unióhoz?

KFI: Nem tudom, talán azért, mert Patrubány úgy gondolta, az ő hatalma ezzel kevesebb lesz. Az utolsó évünk az MVSZ-ben borzalmas volt, mert Patrubány állandóan szabotált mindent, ami nem az ő akarata szerint történt. [...] Csak egy példa: az utolsó jegyzőkönyv elfogadásánál én voltam az egyik hitelesítő. Kértem, hogy adják ki az ülés eredeti hanganyagát, hogy összevethessem a leírtakkal. Nagyon nehezen adták ki, és amikor láttam, hogy nem stimmel, és mondtam, hogy én így nem írom alá, Patrubány nagyon begurult, aztán végül javítás nélkül kiadatta a jegyzőkönyvet. Ilyen dolgok történtek állandóan. Neki úgy kellett feltüntetnie a dolgokat, mintha a Nyugati Régió mellette állna: szüksége volt ránk, mert a Kárpát-medencéből nem támogatták őt elegen.

GD: A Magyarok Világszövetségében a Nyugati Régió alá tartozott az összes diaszpóraszervezet? Milyen más nagyrégiós képviselő jelent meg a szövetség működési struktúrájában?

KFI: A Világszövetség részben azért halt meg, mert életképtelen volt a működési elve. A tagszervezetek három nagyrégióra lettek osztva. Egyrészt volt a Nyugati Régió, ami az összes Kárpát-medencén kívüli magyar szervezetet magába foglalta, Ausztráliától Kanadáig mindenkit. Másrészt volt a Kárpát-medencei Régió, amibe a Magyarországgal szomszédos országokban élő magyar kisebbségek képviselote tartozott. Harmadrészt volt az Anyaországi Régió, ami teljesen értelmetlen volt, mert Magyarország nem egy régió, hanem egy ország, azt nem lehet ugyanúgy kezelni, mint a diaszpórát vagy a Kárpát-medencében élő magyar kisebbségeket. Ráadásul az Anyaországi Régió teljesen strukturálatlan volt: nem voltak benne választott képviselők; nem lehetett tudni, hogy ki, miért van ott, és mit képvisel. [...] Voltak közöttük komoly emberek is, mint Pozsgay Imre, de őt se választotta meg senki, és nem is képviselt semmit. Aztán volt olyan vidékről jött öreg bácsi is közöttük, aki azt se tudta, hogy hol van, és miért van ott. Leült mellém, én meg megkérdeztem tőle, hogy mit képvisel, erre kiderült, hogy valami bélyeggyűjtő csoportja van vagy hasonló, már nem is emlékszem. Szóval ilyen teljesen rendezetlen háttérű emberekből állt ez a régió, és a Magyarországot érintő kérdésekben ők döntöttek. A Nyugati Régióban az Egyesült Államok szervezeti vezetőinek véleménye volt a döntő, mert ők voltak a legtöbben, a Kárpát-medencei Régióban meg az erdélyiek akarata érvényesült. Ez állandó feszültséget okozott. Legtöbben úgy érezték, hogy nincs kellő beleszólásuk a dolgokba, állandóan veszekedés volt, meg ordibálás. Borzasztó volt. [...] A nyugat-európai szervezetek vezetői éppen ezért kidolgoztak egy tervet az MVSZ alapszabályának és strukturájának megváltoztatására, ami az Egyesült Nemzetek mintájára az összes ország képviseletét egyenértékűvé tette volna, tehát mindegyiknek csak egy szavazata lett volna, az Egyesült Államoknak éppúgy, mint Svájcnak és Uruguaynak. Magyarország pedig nem mint régió jelent volna meg, hiszen ott a magyar életet nem kellett megszervezni. Magyarországról olyan szervezetek vezetőit hívtuk volna meg, melyek a külföldi magyarság fennmaradásában tudnak segíteni, tehát a történelmi egyházak, a levéltár, a cserkészlet vezetőit, akik tanácsadói feladatokat láttak volna el. Elvégre Telekiék [Teleki Pál és Perényi Zsigmond] nem Magyarorszáért alapították a Magyarok Világszövetségét, hanem a külföldi magyarok megszervezése érdekében. Ezt a tervet Patrubány elvetette, mert annak megvalósítása kész öngyilkosság lett volna számára. A terv alap gondolata azonban tovább élt a NYEOMSZSZ-ban [Nyugat-Európai Országos Magyar Szervezetek Szövetsége], melyet 2001-ben hoztak létre ugyanazok, akik az MVSZ átstrukturálását javasolták. A nyugat-európai szervezeteknek addigra már nagyon szoros kapcsolata volt egymással, mely részben a földrajzi közelségnek volt köszönhető. Mi Latin-Amerikában sok ezer dollárnyi repülőútra vagyunk egymástól, ezért nehezebben szerveződünk, de igyekeztünk követni a nyugat-európai példáját. A LAMOSZSZ-t lényegében a NYEOMSZSZ alapelvei szerint hoztuk létre 2004-ben.

GD: A mára hét ország magyar szervezeteit egyesítő Latin-Amerikai Magyar Országos Szervezetek Szövetségének miért éppen Caracas lett a központja?

KFI: Caracas nem a központja, csak mivel én vagyok az elnök, és az alapszabályzatban az áll, hogy a központ ott van, ahol az elnök van, ezért Caracas a központ, de ha más lenne az elnök, a központ is máshol lenne. [...] Azért esett rám a választás, mert már az MVSZ elnökségi ülésein is én képviseltem a latin-amerikai szervezeteket. [...] A nyugat-európai szervezetek vezetőivel együttműködve dolgoztuk ki a LAMOSZSZ tervezetét, amit aztán a latin-amerikai országos szervezeti vezetők elküldtek az összes tagszervezetnek, hogy lássuk, ki, mit szól hozzá. Argentínában és Venezuelában is rögtön egyetértettek velem. Braziliában eleinte nem akartak csatlakozni semmilyen ernyőszervezethez, de aztán végül ők is beszálltak. Chilében, ha jól emlékszem, akkor már csak egy szervezet működött [a Chilei–Magyar Kulturális Egyesület], ami szintén csatlakozott. A Costa Rica-iak is igent mondtak.

GD: A Costa Ricában élő magyarokról nagyon kevés információm van. Hogyan kerültek oda magyarok, és milyen formában intézményesültek?

KFI: Ez egy nagyon egyedi történet. Az ottani szervezet – ami azóta már megszűnt – szinte csak nőkből állt: olyan magyarországi asszonyokból, akik még az 1989-es rendszerváltás előtt, egyetemistaként, Budapesten ismerkedtek meg leendő Costa Rica-i férjeikkel, aztán mentek utánuk a karibi országba élni. Ezek a magyar asszonyok tartották a kapcsolatot egymással, és létrehoztak egy szervezetet. Nagyon aktívak voltak, de kevesen, száznál nem többen. De tudja, minden kolóniában van egy tucat aktív valaki, és a többi az csak olyan, hogy elmegy, ha hívják. Ebben a Costa Rica-i körben volt három-négy nő, akik szervezetükkel rögtön csatlakoztak a LAMOSZSZ-hoz. Aztán pár év múlva feloszlatták a szervezetet, mert az elnök gyermeke tragikusan meghalt, és nem volt, aki átvegye a szerepét.

GD: Két olyan ország van, amelynek magyar szervezetei szintén csatlakoztak a LAMOSZSZ-hoz, de még nem beszéltünk róla: Uruguay és Paraguay. Az ott élő magyarokkal hogyan jött létre az együttműködés?

KFI: Amikor elkezdtem a toborzást, felkerestem az uruguayiakat is. Tudtam az Uruguayi Magyar Otthonról, és írtam nekik, hogy most alakul a LAMOSZSZ, nem akarnak-e csatlakozni. Spanyol nyelven jött a válasz, hogy ott már senki nem ért magyarul. Kitartó voltam, és továbbra is küldtem a leveleket és az információkat, amíg végül Jankovics Károly válaszolt. Ő akkor ment vissza Uruguayba Magyarországról, ahol néptáncot és népművészetet tanult. Kézbe vette a Magyar Otthon irányítását, és csatlakozott a LAMOSZSZ-hoz. Karcsi továbbra is vezeti a közösséget, ami azóta nagyon sokat bővült. Tartanak magyar nyelvórákat, nyolcvanfős magyar néptánc csoportjuk van, KCSP-seket [a

2013-ban elindított Kőrösi Csoma Sándor Program ösztöndíjasai] is fogadnak. Mostanra az egyik legaktívabb magyar közösséggé váltak Dél-Amerikában. Csodák is vannak a világon. [...] Paraguayban hasonló volt a helyzet. Az ottani magyar szervezet korábban feloszlott. A vezetőség a szervezet vagyonából – talán a székházat is eladták már – vett egy darab földet, amin egy magyar temetőt hoztak létre. Tudtom szerint sehol máshol nincs magyar temető, csak Paraguayban. Egy ideig úgy tűnt, ott ennyi maradt a magyarságból, aztán jött Kóka Gábor, és föltámasztotta a Paraguayi Magyar Egyesületet, ami szintén csatlakozott a LAMOSZSZ-hoz. Ezzel azonban ki is merült a történetük. Néha, ünnepnapokon összejönnek, megtartják az augusztus 20-át, de nemigen történik más. Később, amikor láttam, hogy Zsonda Márk mint KCSP-ösztöndíjas mi mindent vitt véghez Chacóban, ahol most már tiszteletbeli magyar konzul is van, javasoltam a Magyar Diaszpóra Tanács ülésén, hogy küldjenek KCSP-ösztöndíjast Paraguayba is. Egy fiatal hölgyet küldtek, aki csodát művelt ott: segítségével fél év alatt több rendezvényt szerveztek, mint az elmúlt húsz évben összesen; a Szent István-napi ünnepségen százhuszan vettek részt; a bevándorlók múzeumában pedig most már számon tartják az ott élő magyar közösséget is. Szóval nagy fellendülést hozott.

GD: Az anyaországi támogatásokon túl a magyar diaszpóraszervezetek milyen más anyagi forrásból tartják fenn magukat?

KFI: Ez helyfüggő. Európában sok országnak van kisebbségeket támogató programja. A magyar szervezetek – ha jól tudom – Németországban és Svédországban kaptak támogatást a befogadó országtól, Ausztriában pedig még mindig kapnak, elsősorban a hétvégi iskolák és a cserkészlet működtetésére. Ezzel ellentétben Észak-Amerikában, az Egyesült Államokban és Kanadában, valamint Latin-Amerikában semmi ilyen jellegű bevételi forrásunk nincsen, soha nem is volt. Mindent saját erőből kellett megcsinálnunk, kivéve az egyházat, mert a magyar lelkészeinknek a fizetését, biztosítását és lakhatását legalább részben az egyház állta.

GD: A magyar kormány 2010 előtt is támogatta a Latin-Amerikában működő magyar szervezeteket?

KFI: Igen, de nem olyan organizáltan és nem olyan nagymértékben, mint most. [...] Talán Gyurcsány Ferenc idejében volt, amikor az év vége felé az MSZP-től megkerestek minket, és közölték velünk, hogy mivel maradt pénz, van lehetőség arra, hogy a kormánytól támogatást kapjunk, és ezt hogyan képzelik el. Ez annak volt az eredménye, hogy már évek óta jártuk az állami hivatalokat támogatást és segítséget kérve különböző problémáink orvosolására, például magyar nyelvtanárt, lelkészeket, tatarozásokat kértünk. [...] Volt egy támogatási terv is, amit kérték, hogy tanulmányozzunk át. E terv szerint a támogatások

főleg kulturális célokat szolgáltak volna: előadókat, zenészeket terveztek küldeni. Válaszunkban mi kifejtettük, hogy nekünk mire lenne szükségünk: mint korábban említettem, az ingatlanaink tatarozására, tanárookra, lelkészekre. Ezeket az igényeket figyelembe is vették, és egy héten belül megkaptuk az első támogatást, melyből felújítottuk a lelkészlakás.

GD: Intézményes keretek között mikor és milyen formában jött létre a kapcsolat a magyar kormány és a LAMOSZSZ között?

KFI: A 2000-es években nekünk nagyon passzív szerepünk volt. Én meghívottként jelen voltam, és képviseltem a latin-amerikai magyar szervezeteket a Kárpát-medencei Magyar Képviselők Fórumán, de mint annak a neve is mutatja, az elsősorban a Kárpát-medencei problémákra fókuszált. A nyugati magyarság jelenléte azért volt fontos, hogy ezeknek a problémáknak a megoldásában segíteni tudjunk. [...] Mi mindig is támogattuk a Kárpát-medencei magyar kisebbségeket, de az európai és észak-amerikai magyarok még inkább segítették őket, már a kommunizmus alatt is, amikor senki sem törődött velük, amikor az erdélyieket még Magyarországon is románoknak hívták.

GD: Hogyan került be a LAMOSZSZ a Kárpát-medencei Magyar Képviselők Fórumára (KMKF)?

KFI: Kapcsolatunk a KMKF-fel nagyon érdekesen indult. A LAMOSZSZ és a NYEOMSZSZ a kezdetektől fogva szoros kapcsolatban álltak egymással, Kornéllal, Szabolccsal és Ernővel én gyakran beszéltem [Deák Ernő (Ausztria) a NYEOMSZSZ elnöke, ifj. Klement Kornél (Németország) és Bihari Szabolcs (Svédország) a NYEOMSZSZ elnökhelyettesei]. Egyszer, amikor itt találkoztunk Budapesten, beszélgetésünk közben felvetődött annak gondolata, hogy fel kellene vegyünk a kapcsolatot a magyarországi politikai pártokkal, csak hogy megismerjenek minket, lássák, hogy mi is létezőnk. A kommunista párthoz nem volt kedvünk menni, így végül a Fideszhez és a KDNP-hez mentünk, külön-külön. Ők fogadtak is minket. [...] Ezen kívül felvettük a kapcsolatot a magyar egyházi vezetőkkel is. [...] A NYEOMSZSZ vezetőségétől tudtam meg, hogy erre a közeledésünkre érdekes módon nagyon fogékony volt Szili Katalin, a parlament elnök asszonya [Országgyűlés elnöke 2002 és 2009 között]. Azt mondták, nagyon kedvesen fogadta őket, és javasolták, hogy én is menjek el hozzá, mert érdeklődött a LAMOSZSZ után. A Magyarországon tartózkodó képviselőnkkel, Benedek Lászlóval együtt jelentkeztem be hozzá. Szorongva mentem végig a parlamenti folyosón – mégiscsak egy, az MSZP színeiben befutott parlamenti képviselőről volt szó –, de gondoltam, meg kell próbálni, talán még valami jó is származhat belőle. Akkor nyílt az ajtó, Szili Katalin odalépett hozzám, és ezzel köszöntött: *„Szervusz, Ildikó! Én tudom, hogy ti mit csináltok, és azt is tudom, hogy a politikai nézeteink*

teljesen ellentétesek, de van egy dolog, ami mind a kettőnknek fontos, és az a magyarság. Én azt szeretném, ha ezen együtt tudnánk dolgozni.” És így is lett. Onnantól kezdve pártpolitikai kérdésekről soha egy szó sem esett közöttünk. Később, amikor megalapította a KMKF-et [2004 decemberében] meghívott rá minket is. Deák Ernőék is ott voltak, őket is meghívták. Nekünk Szili Katalinon keresztül jött létre az első formális kapcsolatunk a magyar parlamenttel. [...] 2010 után aztán egyre nagyobb szerepet kaptunk: újra lett MÁÉRT, majd 2011-től Magyar Diaszpóra Tanács is, aminek az ülésein mindig ott vagyunk.

GD: Magyarország 2010 utáni diaszpórapolitikájának melyik eleme bír a legnagyobb jelentőséggel a Latin-Amerikában élő magyarok számára?

KFI: Nehéz kérdés. Talán a KCSP, ami több szempontból is nagyon fontos. Az ösztöndíjasok ugyanis olyan munkát végeznek, amellyel a harmad- és negyedgenerációs magyarokat is bevonják a közösségi életbe. A legfontosabbak közé tartozik a magyarnyelvtanítás, hiszen a harmad- és negyedgenerációs magyarok már nem, vagy alig beszélnek magyarul. A legtöbb helyen azt kéri a KCSP-ösztöndíjasoktól, hogy tanítsanak magyar nyelvet. Nagyon fontos még a néptáncoktatás is. Ez innen, Magyarországról nézve meglepő lehet, csodálkozott a magyar kormány is, amikor néptáncosokat kértünk, mert ugye: itt ki néptáncol? Legfeljebb falun látni ilyet. Nálunk ez másképp van. A néptáncal tudjuk leginkább felkelteni a fiatalok érdeklődését, ezért olyan fontos a néptáncmozgalom Latin-Amerikában.

GD: Milyenek értékeli a magyar diaszpóra és az anyaország jelenlegi kapcsolatát?

KFI: Nekünk még nem volt olyan ügyünk, amiben ne akartak volna segíteni. Komolyan vesznek minket, meghallgatnak, és mi is igyekszünk komolyak lenni. Nem tudom, más régióban ez hogy megy, de Latin-Amerikában a LAMOSZSZ vezetősége gyűjti össze és rendszerezi az egyes országok szervezeteinek kéréseit. Mi rendszerezzük és közvetítjük a magyar kormány felé a helyi igényeket, hogy ne nekik kelljen a sok különböző szervezet kérvényét egyesével átnézni. Én minden kérést, függetlenül attól, hogy kitől érkezik, igyekszek figyelembe venni. [...] Nálunk mindenki képből van: tudja, hogy melyik ország, mikor, milyen támogatást kapott. Így tudunk nagyobb támogatásokat is igényelni. Például együttesen kitűzzük célul, hogy most több kell Uruguaynak, hogy az ottani magyar székház tatarozása és bővítése megvalósuljon, és akkor a többiek ennek érdekében visszafogják magukat az adott évben.

GD: Hogyan születnek ezek az egész kontinens magyar közösségeit érintő döntések? Ki dönti el, hogy az adott évben mely latin-amerikai ország mely magyar szervezete kapjon elsőbbséget az anyaországi támogatás igénylésekor?

KFI: A Magyar Diaszpóra Tanács ülései előtt mindenkinek körbeküldjük az összes támogatási kérelmet, és közösen megbeszéljük, hogy például, ha az előző évben Uruguay kapott egy nagyobb összeget, akkor a következő évben kapjon Brazília. Szinte mindig sikerül konszenzusra jutnunk.

GD: 2018-tól a nemzetpolitikai célú támogatások keretében külön pályázati felhívást írt ki a magyar kormány a diaszpóraszervezetek számára. A Latin-Amerikában működő magyar szervezetek élnek ezzel a lehetőséggel is?

KFI: Igen, nagyon szépen pályáztak. [...] Legtöbbször a Magyar Házak tatarozására kértek pénzt. Az uruguayi és a São Pauló-i Magyar Ház felújítására is így kerülhetett sor. Argentínában több ingatlan is van. Chacóban például most kértük, hogy szereljenek fel légkondicionálót, mert ott nyáron olyan pokoli a meleg, hogy nem is lehetett a Házban megmaradni. A légkondicionálónak köszönhetően most már a meleg hónapokban is tudnak rendezvényeket szervezni. Caracasban a tetőt kellett felújítani. Aztán voltak olyanok is, akiknek felszerelésekre, székekre, asztalokra volt szükségük, így arra kérték a támogatást. [...] A LAMOSZSZ-t ez az új pályázati lehetőség kevésbé érinti, mert mi egy nemzeti jelentőségű intézmény vagyunk, tehát egyedi kérelem alapján minden évben kapunk anyagi támogatást.

GD: Nem tartanak attól, hogy az anyaországi támogatások esetleges csökkenése, illetve megszűnése esetén képtelenek lesznek önerőből fenntartani a nagyrészt magyar állami pénzből létrehozott vagy renovált intézményeiket, közösségi programjaikat?

KFI: Egy felújított Magyar Ház könnyebben fent tud maradni, mint egy olyan, amibe csorog a víz a tetőn át.

GD: Végezetül, kérem, mondjon néhány szót a venezuelai emigrációról. A Hugo Chávez-féle bolivarianizmus hanyatlása, valamint az államfő halálát követően utódja, Nicolás Maduro elnöksége alatt kialakult politikai és gazdasági válság következtében az utóbbi néhány év alatt több mint kétmillió ember hagyta el Venezuelát, köztük a magyar közösség jelentős része is. Ma már köztudott, hogy a magyar származású venezuelaiak Magyarországra történő bevándorlását és későbbi letelepedését a magyar kormány segítette is. Ön – aki nemrég szintén Magyarországra költözött

– el tudná mondani, hogy általánosságban véve ezek az emberek, akik Venezuelában nőttek fel, vagy akár ott születettek, milyennek látják Magyarországot?

KFI: Általában nagyon hálásak azért, hogy megkapták ezt a lehetőséget, hogy új életet kezdhessenek. Csodálkoznak azon, hogy milyen gyors és effektív az okmányok intézése. Egyikük azon lepődött meg, hogy itt minden olyan öreg, régi. Persze, hiszen Venezuelában az új, modern épületekhez vannak szokva. A magyar konyha újdonság számukra, de általában ízlik nekik. Vásárláskor is éri őket meglepetés, például itt a sertés olcsóbb, mint a marha. A legnagyobb problémát a magyar nyelv okozza: számukra ismeretlen hangokat tartalmaz, a szerkezete is teljesen más, alig van olyan szó, ami ismerős. Aki angolul is tud a spanyol mellett, az gyorsabban el tud helyezkedni.

GD: Milyen nehézséget okoz, hogy ön itt él, és Magyarországról intézi a LAMOSZSZ ügyeit?

KFI: Az, hogy ideköltöztem, a LAMOSZSZ vezetésével kapcsolatos munkámra nincsen nagy hatással. Előtte is interneten keresztül intéztem a legtöbb ügyet, és akkor is általában Budapesten találkoztam a tagszervezetek vezetőivel. A Koordinációs Bizottság irányítása már nehezebb kérdés, mert ahhoz Venezuelában kellene lennem, de közben már a caracasi Magyar Ház vezetője is elmenekült onnan, két hónapja ő is Magyarországra költözött, és innen dirigálja a dolgokat. Próbáljuk fenntartani a közösségi életet, amíg lehet.

Budapest, 2018. december 3.